

2.4.2015/NE

Toimeksi! -nuorten yrittäjyysuhanke LOPPURAPORTTI



Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-,
liikenne- ja ympäristökeskus
Oulu

31. 03. 2015

Dnro POPELY



Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus



Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin



Sisältö

1. Hankkeen toteuttajan nimi.....	3
2. Hankkeen nimi ja hanketunnus	3
3. Yhteenveto hankkeesta	3
4. Raportti (yksityiskohtainen kuvaus hankkeesta)	4
4.1. Hankkeen tavoitteet.....	4
a. Ylemmän tason tavoitteet, joiden osa hanke on.	4
b. Hankkeen tavoitteet (tavoitteet, joihin juuri tämä hanke pyrki)	4
4.2. Hankkeen toteutus.....	5
c. Hankkeen toimenpiteet.....	6
d. Hankkeen aikataulu	7
e. resurssit.....	9
f. toteutuksen organisaatio	10
g. kustannukset ja rahoitus.....	14
h. Raportointi ja seuranta (kokoukset, ohjausryhmätyöskentely)	14
i. Toteutusoletukset ja riskit.....	16
4.3. Yhteistyökumppanit	17
4.4. Hankkeen tulokset ja vaikutukset	17
5. Esitykset jatkotoimenpiteiksi	19
6. Allekirjoittajat ja päiväys.....	19
Ohjausryhmän lausunto hankkeesta.....	19
Kesätyöpaikka omasta harjoitusyritystoiminnasta?	20

1. Hankkeen toteuttajan nimi

Toimeksi! -nuorten yrittäjyys-hankkeen toteutti 1.1.2012-31.12.2013 Oulun 4H-piiri ry. 4H-järjestössä tehtiin organisaatiomuutos ja 1.1.2014 alkaen nimellä Suomen 4H-liitto ry.

2. Hankkeen nimi ja hanketunnus

TOIMEKSI! -nuorten yrittäjyys-hanke

hanketunnus 14876

Dnro 3377/3560-2011

3. Yhteenveto hankkeesta

TOIMEKSI! -nuorten yrittäjyys-hanke oli koulutushanke, jonka avulla lisättiin toiminta-alueen nuorten ja nuorten aikuisten (13-20 -vuotiaiden) työelämän taitojen osaamista ja tietoisuutta yrittämisestä. Paikkakunnille perustettiin yritystiimit. Tiimeihin kutsuttiin nuorten yrittäjyydestä kiinnostuneita ta-
hoja; yrittäjyysyhdistysten aktiiveja, yritystoiminnasta kiinnostuneita opettajia, kuntien yritystoiminnan edistämisestä vastaavia viranhaltijoita, kuntien luottamushenkilöitä ja muita nuorten yrittäjyydestä kiinnostuneita henkilöitä. Tavoitteeksi asetettiin, että yrittäjyystiimit jatkavat toimintaansa myös hankkeen jälkeen suunnittelemalla paikkakuntien tarpeiden mukaisia toimintaa tai yhteistyötapahtu-
mia nuorten yrittäjyyden edistämiseksi.

Hankkeen aikana nuorille järjestettiin erilaisia työelämän taitoja edistäviä koulutuksia ja yrityskoulu-
tuksia. Lisäksi nuorilla oli mahdollisuus osallistua ns. ammattitaitokursseihin, joissa syvennettiin nuo-
ren tietoja valitsemastaan työalasta esim. pihatöistä, kotitöistä, lasten- tai koirien hoidosta. Lisäksi
hankkeen aikana järjestettiin erilaisia kesätöitä tai yritystoimintaa tukevaa koulutusta, kuten hygienia-
passit ja hätäensiapu. Koulutuksia on järjestetty yhteistyönä koulujen ja muiden paikallisten toimijoi-
den kanssa. Koulutukset ovat olleet mahdollisimman käytännönläheisiä, ajatuksena tekemällä oppi-
minen. Yrityskoulutuksissa on kerrottu myös yritysten sukupolvenvaihdos yhtenä vaihtoehtona aloit-
taa yritystoimintaa.

Nuoret ovat perustaneet ns. harjoitusyrityksiä yksin tai ryhmässä. Harjoitusyrityksen perustamiseen
ja tekemiseen liittyvät samat käytännön työt kuin oikeakin yrittäjä tekisi. Jokaiselle harjoitusyrityksen
perustaneelle nuorelle on etsitty sopiva yritysohjaaja. Yritysohjaaja on voinut olla itsekin yrittäjä, elä-
köitynyt yrittäjä tai nuoren kiinnostuksen kohteena olevan toimialan ammattilainen tai muu asiasta
innostunut henkilö. Nuoret ovat laatineet yritykselleen liiketoimintasuunnitelman nuoren / nuorten
oman liikeidean pohjalta.

Nuorten yrittäjien ideat omasta yrityksestä ovat pohjautuneet omiin harrastuksiin tai muihin mielenkiinnon kohteisiin. Erilaiset kausiluontoiset työt kuuluvat monen nuoren arkipäivään- tästä moni hankkeeseen osallistunut onkin saanut ideansa oman harjoitusyrityksen perustamiseen. Hankkeen aikana nuoret ovat perustaneet hyvin erilaisia yrityksiä, kuten lastenhoitotyöt naapureissa, siivoustyöt, leipominen, pihatyöt, harrastusten kautta korujen tekeminen, videokuvaukset, luistimien teroituspalvelut ja paljon muuta. Harjoitusyrityksistä voi lukea lisää paikkakuntien 4H-yhdistysten nettisivuilta (www.4h.fi).

4. Raportti (yksityiskohtainen kuvaus hankkeesta)

4.1. Hankkeen tavoitteet:

a. Ylemmän tason tavoitteet, joiden osa hanke on.

TOIMEKSI – Nuorten yrittäjyysuhanke toteutti Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa vuosille 2007 - 2013 ja sen toimintalinjaa 3.

Manner-Suomen maaseutuohjelman toimintalinja 3 tavoitteet:

- maaseutuelinkeinojen monipuolistaminen ja kehittäminen maataloilla ja muissa maaseudun mikroyrityksissä,
- maaseutumatkailun kehittäminen sekä
- maaseudun palveluiden ja kylien kehittäminen.

Hanke toteuttaa toimenpiteen 331 Koulutus ja tiedotus, tavoitetta:

- osaavat yrittäjät ja maaseudun muut toimijat
- uusimman tietotaidon ja ajattelu- ja sovellusmallien välittäminen
- innovaatioiden hyödyntäminen arkielämässä

Hankkeen tavoitteena on ollut järjestää nuorille työelämävalmiuksia ja yrittäjyyttä vahvistavaa koulutusta sekä luoda paikkakunnille paremmat edellytykset nuorten työllistymiselle ja tutustuttaa nuoret yrittäjyyteen harjoitusyritysten avulla.

b. Hankkeen tavoitteet (tavoitteet, joihin juuri tämä hanke pyrkii)

Hankkeen tavoitteena oli:

- että hankkeeseen osallistuu kymmenen 4H-yhdistystä Oulun 4H-piirin alueelta
- kouluttaa kolmen vuoden aikana 20 nuorta hankkeessa kunkin mukana olevan 4H-yhdistyksen alueella (yhteensä 200 nuorta)
- perustaa kolme harjoitusyritystä / 4H-yhdistysalue (30 harjoitusyritystä)
- löytää jokaiselle nuorelle yrittäjälle oma yritysohjaaja
- lisätä alueen yritysten, kuntien, koulujen ja kolmannen sektorin yhteistyötä nuorten yrittäjyyskasvatuksen toteuttamisessa
- lisätä yrittäjämönteistä ilmapiiriä alueen nuorison keskuudessa
- saattaa hyviä käytäntöjä ja esimerkkiyrityksiä nuorten tietoon
- lisätä nuorten tietämystä yritystoiminnasta ja sukupolvenvaihdoksesta.

4.2. Hankkeen toteutus

Hanke kiinnosti monia yhdistyksiä ja hankkeen aikana mukana olikin yhteensä 19 4H-yhdistystä. Hankkeen alkaessa vuonna 2012 mukana oli 16 4H-yhdistystä: Muhos, Kempele, Taivalkoski, Haapajärvi, Tyrnävä, Liminka, Rannikko, Utajärvi, Vihanti, Siikajoki, Oulu, Ylivieska, Oulainen, Kiiminki, Vaala ja Siikalatva. Vuonna 2013 mukaan tulivat Haapaveden 4H-yhdistys ja Merijärven 4H-yhdistys. Vuonna 2014 liittyi mukaan Kuusamon 4H-yhdistys.

Nuorten koulutuksia toteutettiin 78. Näihin koulutuksiin osallistui yhteensä 2937 13-20 vuotiasta, joista koulutuksien kaikki osiot läpäisivät kaikkiaan 2878 nuorta. Harjoitusyrityksiä hankkeen vaikutusalueella perustettiin kaikkiaan 87kpl.

Mukana olevien yhdistyksien ja koulujen välinen yhteistyö tiivistyi. Osalla paikkakunnista työelämä- ja yrittäjyysvalmiuksiin liittyvä yhteistyö käynnistettiin hankkeen aikana. Yhteistyö koulujen kanssa mahdollisti sen, että nuoria koulutettiin suunniteltua enemmän, pystyttiin kouluttamaan suurempia ryhmiä kerallaan.

Yritystä! – kurssilla nuoret hioivat omaa liikeideaansa. Koulutuksen aikana opeteltiin oman yrityksen perustamiseen ja toimintaan tarvittavia taitoja käytännössä. Koulutuksiin kutsuttiin paikallisia yrittäjiä kertomaan omasta elämästään, yrittämisestä ja jakamaan kokemuksia nuorille. Nuorelta – nuorelle sanoma koettiin kouluttajien keskuudessa tehokkaaksi. Jos paikkakunnalla oli jo nuoria yrittäjiä, heidät pyydettiin mukaan tilaisuuksiin tai esitettiin nuorten yrittäjien tekemiä esittelyvideoita heidän omista yrityksistään. Niille nuorille, joilla ei ollut vielä oma yritysidea selvillä, tarjottiin apua yritysideoita ja uusien ajatusten herättämiseksi. Yksi tällainen tehtävä oli ”yritysideoamyllyyn” osallistuminen. Yritysideoamyllyssä herätellään uusia ajatuksia vanhoista ja tutuista asioista. Harjoitusyrityksiä perustettiin ahkerimmin hankkeen loppuvaiheessa. Nuoret ottivat oppia toisiltaan ja kavereiden esimerkin innoittamana uskallettiin lähteä kokeilemaan yrittäjyyttä esim. kesätyöpaikan puuttuessa.

Jokaiselle nuoren yritykselle tai ryhmäyrittäjille etsittiin oma yritysohjaaja. Yritysohjaajana voi toimia aikuinen joka auttaa ja tukee nuorta hänen yritystoiminnassaan. Aikuisen ei tarvinnut olla alansa ammattilainen eikä yrittäjäkään, mutta aito kiinnostus nuorten ja hänen yritystään kohtaan oli edellytyksenä. Nuorten harjoitusyrittäjyydestä ja aidosti nuorten asioista kiinnostuneet aikuiset tuovat nuorille parhaimman tuen. Kuten Limingassa harjoitusyrityksen perustaneet Pihapalvelu HyVän – Teemu Vähäkangas ja Aleksi Hyytinen kommentoivat. Jokainen harjoitusyrityksen perustaja löysi oman yritys-ohjaajan. Joillakin nuorilla oli heti mielessä henkilö jota kysyä, joidenkin kanssa mietittiin pidempään ja kyseltiin useammalta taholta. Haasteena nuoret kokivat löytää yritys-ohjaaja, jolla oli aikaa ja joka halusi käyttää aidosti aikaansa nuoren ohjaamiseen.

Hankeeseen osallistuvalla nuorella oli mahdollisuus osallistua **Työelämään!** – kurssille. Kurssilla perehdyttiin työelämän perussääntöihin ja tärkeimpiin työntekijän asemaa määrittäviin ohjeisiin. Koulutuksissa käytiin läpi tärkeimmät dokumentit ja harjoiteltiin erilaisia työntekijälle eteen tulevia tilanteita käyttämällä eri menetelmillä, mm. näyttelemällä, videolta tai joissakin koulutuksissa järjestettiin nuorille oikea työhaastattelutilanne. Koulutuksen aikana järjestettyjen työhaastattelujen perus-

teella nuoret saatettiin valita esimerkiksi kunnan kesätöihin ja sijoittaa heidät sopiviin tehtäviin. Koulutuksen lisäksi nuori suoritti joko itse hankkimassaan tai 4H-yhdistyksen järjestämässä työpaikassa työharjoitteluosion. Haasteellista koulutuksien järjestäminen oli niissä kunnissa joissa yhteistyö koulujen ja muiden toimijoiden välillä ei jostain syystä toiminut. Koulutuksia on toteutettu myös leiri-muodossa. Esim. viikonlopun aikana on käyty Työelämään! tai Yritystä! –kurssi ja on päästy laskettelemaan tai kanoottiretkelle ja yhdessä harrastelemaan! (Taivalkoski)

Pysäkki mallilla- isotkin koululaisryhmät pystyttiin kouluttamaan teoria-aiheisiin näppärästi. Jopa 120 oppilasta on koulutettu yhden päivän aikana. Kokeiluna oli myös Yritys! – kurssi pysäkkimallilla (Vaala). Se oli hyvä niille joilla oli jo idea selvillä, mutta ne joilla ei ollut selkeää ideaa vielä mielessä, niin pysäkkimallin koulutus ei monenkaan kohdalla toiminut. Ehkä olisi ennen pysäkki-päivää pitänyt pitää ideariihä tms. ja sopia kaikille joku aihio mitä sitten kurssipäivien aikana olisi toteutettu?

Ammattitaitokurssien tavoitteena on ollut lisätä nuorten osaamista valitsemansa yrityksen tai kesätyöpaikan tai muun työpaikan toimialasta. Koulutusten sisällöt ja aiheet suunniteltiin yhdessä hankkeeseen osallistuvien nuorten ja paikkakunnan asiantuntijaverkoston kanssa. Lisäksi nuorille järjestettiin erilaisia ensiapu- ja työturvallisuus koulutuksia. Kurssilla käytiin läpi hätäensiapu ja opittiin työskentelemään turvallisesti käytännön harjoitusjaksoilla. Ensiapu- ja työturvallisuuskurssin sisältö suunniteltiin yhdessä ensiapukoulutusta järjestävien tahojen kanssa mm. SPR tai VPK. Niille nuorille joiden harjoitusyrityksen toimiala tai työpaikka vaati hygieniapassia, järjestettiin tarvittava koulutus ja testi. Hygieniapassikoulutusten sisällöt suunniteltiin yhteistyössä elintarviketurvallisuuksivirasto EVIRA:n hygieniasaajien kanssa.

Hankkeessa mukana olleille paikkakunnille perustettiin nuorten **yrittäjyystiimit**, joiden kautta hankkeen toimintaa tehtiin paikkakunnalla tutuksi. Tiimiin kutsuttiin mukaan kaikki ne tahot, jotka tekevät töitä nuorten yrittäjyyden ja työelämäkasvatuksen kanssa. Tiimit linjasivat oman toimintansa ja niiden kokoonpano vaihteli paikkakunnittain. Tavoitteena oli, että tiimien toiminta jatkuisi myös hankkeen jälkeen.

Hankkeessa mukana olevat 4H-yhdistykset kokosivat omalta toiminta-alueeltaan **kesätyönantajarekisterin**. Rekisteriin koottiin nuorille haussa olevat kuntien ja yksityisen sektorin työpaikat. Joissakin kunnissa kesätyönantajarekisteri löysi paikkansa kunnan nettisivuilta, mutta pääsääntöisesti rekisteri löytyy paikallisen 4H-yhdistyksen nettisivuilta.

c. Hankkeen toimenpiteet

TOIMEKSI! – Nuorten yrittäjyyshankkeen toimenpiteitä olivat nuorten koulutukset, yrittäjyyskasvatus-tiimien luominen paikkakunnille, kesätyönantajarekistereiden perustaminen ja käyttöön saattaminen sekä nuorten harjoitusyrityksen perustaneille nuorelle avuksi etsityt yritysohjaajien rekrytointi.

Humal- ojan Rovio

Pelintekijät: Mikael ja Jaakko Luukkosen perustama Eaglesaur Studios tekee kännykkäpelejä. Ensimmäinen peli on määrä julkaista vuoden loppuun mennessä.

Jussi Kotila
Joukkotietokoneista

HAAPAVEDI – Mieleissäni on paljon tietokone- ja kännykkäpelejä, joita haluaisin pelata. Se ei ole kuitenkaan mahdollista, sillä niitä pelejä ei ole koskaan edes tehty, Mikael Luukkosen aloittaa.

– Siksi ne pelit täytyy tehdä itse.

Vaikka innokkaalla peliharrastajalla on ikää vasta 15-vuotta, on hän ehtinyt koodaamaan itse jo lähemmäs kaksikymmentä peliä.

– Tal no sen verran olen peliä aloittanut tekemään, muttei niistä yksikään ole

Vaikka Mikaelin isä Veli on ohjelmistoalan ammattilainen, on osaaminen haluttu opiskella itse.

– Pelien tekemisen oppii tekemällä itse pelejä, Mikael summaa.

Mikael Luukkosen palo tehdä omia pelejä alkoi jo varhain. Veli isä muistelee, kuinka Mikael kehitti nuorempaan ensi omia lautapelejä, ennen siirtymistään tietokoneiden pariin.

Nyt uudeksi haasteeksi on noussut kännyköillä ja sovitietokoneilla pelattavat mobiilipelit.

Niitä varten Mikael perusti



Haapavedellä pikkuserkut Mikael ja Jaakko Luukkosen perustivat 4H-harjoitusyrityksen joka suunnittelee ja tekee kännykkäpelejä. (Pyhäjokiseutu 24.7.2014)

d. Hankkeen aikataulu

Vuosi 2012

Toimeksiil-nuorten yrittäjyysuhanke aloitti toimintansa tammikuussa 2012. Hankkeelle haettiin osaa-aikaista projektityöntekijää mol.fi sivuston kautta. Projektityöntekijäksi valittiin järjestösihteeri Miia Konttinen Oulun 4H-piiristä. Hankkeeseen mukaan lähtevien yhdistyksien kanssa tehtiin sopimukset hankkeeseen osallistumisesta. Hankkeelle teetettiin hanke-esite ja juliste, sekä sähköinen tiedote-pohja (Studio Ilpo Okkonen/ Minna Hentilä). Hankkeen koulutuksiin tehtiin tarjouslomake ja ohjeistus sen täyttämiseen. Lisäksi laadittiin raportointilomake ja -ohjeet. Ensimmäiset koulutukset toteutettiin jo ennen koululaisten kesälomia.

Vuoden 2012 aikana selvitettiin mahdolliset jo toimivat nuorten yrittäjyyssiimit tai koottiin paikkakunnille kokonaan uudet nuorten yrittäjyyttä käsittelevät tiimit. Projektityöntekijä liittyi Oulun yrittäjyyskasvatusverkostoon mukaan. Kesätyönantajarekistereiden paikkoja ja paikkakunnan tarpeita selvitettiin yhdessä mukana olevien 4H-yhdistysten kanssa. Hankkeessa tehtiin tiivistä yhteistyötä YES-yrittäjyyskeskuksen hankkeen kanssa.

Toimeksi! - nuorten yrittäjyysuhanke koettiin suurimmassa osassa kunnissa todella tarpeelliseksi ja ajankohtaiseksi ja ennen kaikkea konkreettiseksi hankkeeksi jo heti alkuvaiheessa. ”Hankkeella saadaan aikaiseksi oikeita koulutuksia ja tapoja ohjata nuoria oma-aloitteisuuteen ja mahdollisesti yrittäjyyden pariin”. Tiimeissä paikalliset osallistujat pääsevät miettimään paikkakuntaakohtaisia tarpeita ja niihin tarvittavia konkreettisia toimenpiteitä.

Vuosi 2013

Vuosi 2012 rohkaisi uusia yhdistyksiä liittymään hankkeeseen. Hanke-esitys päivitettiin vastaamaan uutta tilannetta. Koulutukset vuoden toiminta painottui koulutuksiin ja niitä pidettiin todella paljon. Hankkeen toiminnan edetessä todettiin, että hankkeen toiminta-aikaa voitaisiin jatkaa. Tehtiin muutoshakemus; hanketta suunniteltaessa hankkeen aikatauluksi oli ajateltu 2012-2013, mutta hanke todettiin tärkeäksi jatkaa myös vuodelle 2014 asti.

Kouluilla työelämään!-koulutukset koettiin todella tärkeiksi. Niitä sovittiin yhdistyksien kanssa jo seuraaville vuosille. Työelämään! - kurseja suunniteltiin kouluajaksi pidettäväksi useasti juuri ennen TET-jaksoille menoa tai ennen kesätöiden aloittamista. Useille kouluille tämä käytäntö on jäänyt elämään hankkeen jälkeenkin. Limingassa Työelämään! -kurssi sisällytettiin yhdeksi työpäiväksi kunnan kesätyöntekijöille. Tiimit kokoontuivat paikkakunnilla tarpeiden mukaan.

Kesätyöntekijärekisterit olivat käytössä, pääasiallinen sijainti rekistereille on 4H-yhdistyksien sivuilla. Joihin linkitykset hoituivat mm. kuntien omilta nettisivuilta. Joillakin paikkakunnilla kesätyöntekijärekisterit eivät ole pelkästään kesätöiden hakuajaksi käytössä. mm. TET -harjoittelupaikkoja voi nuoret etsiä kesätyöntekijärekistereiden kautta.

Vuonna 2013 Ylivieskassa alkoi Meidän nuoret! – hanke joka on Ylivieskalaisille nuorille tarkoitettu nuoria Työelämän taitoja opettava – hanke, joka on kehitelty Toimeksi!-hankkeen kokemusten pohjalta.

Nuorten yrittäjyys on saanut todella kiitettävästi julkisuutta. mm. Muhoksen kesäkahvilayrittäjä kävi Lauri Salovaara haastattelemassa citymaalainen -radio-ohjelmaankin! Lehdissä on ollut kiitettävästi juttuja nuorista yrittäjistä. mm. Kaleva ja paikallislehdet.

Vuosi 2014

Yhdistykset ovat tehneet kuntien kanssa erilaisia nuorten yrittäjyyttä edistäviä yhteisiä toimenpiteitä. Kuusamossa ovat yrittäjyydestä kiinnostuneet nuoret päässeet kokeilemaan kesätyösetelin avustuksella yrittäjänä toimimista. Keväällä 2014 Kuusamossa 4H-yhdistys ja -nuorisotoimi kouluttivat yhdessä kaikki Kuusamon koulujen 9lk. nuoret Työelämään! - koulutuksella ja näistä nuorista valikoitui ryhmä, joka kävi myös Yritystä! - koulutuksen. Kaupunki maksoi nuorille koulutuksen jälkeen puolet kesäyrittäjyysrahasta. Kun kesän yrittäjänä toimineet nuoret toimittivat toiminta- ja talousraportit yhdistykseen, nuoret saivat toisen puolen luvatussa kesätyösetelirahasta. Tällä tavalla itsensä työllisti kesäksi yhdeksän nuorta. Samantapaisia pilotointeja on kokeiltu myös Oulussa tarjoamalla kesäyrittäjyysseteliä vaihtoehtona kokeilla yrittäjyyttä. Tyrnävällä on perustettu yrittäjyysluokka.

Tiimien toimintaa on vahvistettu päivittämällä kokoonpanoja. Tiimien kokoontumisissa on esitelty Toimeksi!-hankkeen tuloksia ja jaettu hankkeen kautta esiin nousseita hyviä käytäntöjä. Kunnissa nuorten yrittäjyyden edistämistä on jatkettu nuorille esimerkiksi järjestämällä koulutuksia ja tiedottamalla mahdollisuuksista. Kesän 2014 aikana Oulun seudun ammattiopiston Kesätyönä Yrittäjyys-hanke kävi haastattelemassa nuoria kesäyrittäjiä. Vaalassa nuorten yrittäjyystiimin toiminta on kirjattu kunnan strategiaan. Siikalatvalla Oppia perinteistä- hanke esitteli Toimeksi! - nuorten yrittäjyys-hanketta Hollannin matkallaan. Kesätyönantajarekisterit ovat päivitetty ja nuorten käytössä kesätöiden haussa.

e. resurssit

Hankkeeseen palkattiin osa-aikainen (50 %) yritysneuvoja/projektipäällikkö. Yritysneujana toimi Miia Konttinen, joka työskenteli samalla Suomen 4H-liitossa, Oulun toimipisteessä järjestöpäällikkönä (vuosina 2012-2013 Oulun 4H-piirissä järjestösihteerinä). Hankkeen johtajana toimi Suomen 4H-liiton Oulun toimipisteessä aluejohtaja Maria Isolahti (vuosina 2012-2013 Oulun 4H-piirissä Johtajana) oman työnsä ohella.

4H-yrittäjyys sopii kenelle tahansa



Kuva: Laura Taskila (vas.), Miira Hietala, Reetta Korusta ja Reetta ja Aliisa Mäntylä Kliivian korusta (vas.) ja Reetta ja Aliisa Mäntylä Kliivian korusta (oikealla) Oulun seudun ammattiopiston Kesätyönä Yrittäjyys-hankkeen yhteydessä.

Ideasta käytäntöön

RAAPUSSI Ylivieskan Iltatorilla nähtiin kesäyrittäjien nuorisoyrittäjä Haapavedellä, kun 4H-yrittäjien Ruskan ja Kliivian yrittäjät olivat markkinoissa tuotteinaan. Yrittäjät arvioivat, että vuodessa erillaisia kerkkoja, esi-

meiläsi markkinoilla ja zyytyisistä, kerry noin 7-8. Myös punkaradio on tehokas viesti viestii eteenpäin. Työt ovat huomattavasti myös, ettei potentiaalisia asiakkaita koskaan voi olla ennallokuloitua.

-Kerran eräs nainen, jolla kaikki vaatteet olivat mustia, tuli katsomaan tavaroitamme. Ajattelin, ettei hän ahakaan osta mitään, mutta niin vain hän osti keittolain rannekorun. Ruskan Laura Taskila hymyilee. Sivu 5

Nuoret koruyrittäjät Laura Taskila ja Miira Hietala Ruska-Korusta ja Reetta ja Reetta ja Aliisa Mäntylä Kliivian-korusta koolla Ylivieskan iltatorilla (Kalajokilaakso 3.8.2012)

f. toteutuksen organisaatio

Toimeksi!-nuorten yrittäjyys Hankkeen organisaatio koostui osa-aikaisesta yritysneuvojasta (Miia Konttinen) ja hankkeen johtajasta (Maria Isoahti). Kirjanpito on hoidettu Kainuun 4H-piirissä (Seija Turunen) 31.12.2013 asti. Suomen 4H-liiton organisaatiomuutoksen aikoihin järjestössä siirryttiin samalla myös sähköiseen taloushallinto-ohjelmaan ja täten hankkeiden kirjanpidot keskitettiin (Eija Ylitolva ja Antti Parpala) järjestön taloushallinnon yksiköille.

Mukana hankkeen toteutuksessa olivat seuraavat 4H-yhdistykset: Muhos, Tyrnävä, Rannikko (Raahe), Siikajoki, Siikalatva, Oulainen, Merijärvi, Haapavesi, Ylivieska, Kempele, Taivalkoski, Oulu (Oulu, Oulunsalo, Ylikiiminki), Kiiminki, Utajärvi, Vaala, Haapajärvi, Liminka, Vihanti ja Kuusamo

Vuosien 2012-2014 aikana toteutuneita kursseja ja koulutustilaisuuksia oli 78 tilaisuutta, jotka on koottu seuraaviin taulukoihin.

Vuonna 2012 koulutuksia toteutettiin 29 kappaletta.

Koulutuksen nimi	Ajankohta	Kesto	Paikkakunta	Osallistujat	Tyttöjä	Poikia	Koulutuksen läpäisseet
Työelämään!	18.2.2012	10	Tyrnävä	8	5	3	8
Työelämään!	27.2-2.3.2012	5	Taivalkoski	84	28	56	84
Yritysohjaaja-koulutus	18.4.2012	4	Ylivieska	19	0	0	0
Työelämään!	24.5.2012	10	Siikajoki	17	7	10	17
Pihapalvelu – kurssi	25.-27.5.2012	16	Oulu	13	6	7	13
Työelämään!	4.-5.6.2012	10	Oulu	6	5	1	6
Yritystä!	4.-5.6.2012	10	Oulu	8	7	1	8
Kotipalvelu-kurssi	6.-8.6.2012	16	Oulu	20	18	2	20
Työelämään!	30.5.2012	10	Rannikko	73	28	45	73
Kotipalvelu-kurssi	18.2.-7.3.2012	10	Muhos	15	15	0	15
Pihatytöt ja siivouskurssi	14.-16.5.2012	10	Tyrnävä	6	6	0	6
Kotipalvelu-kurssi	22.5.-6.6.	10	Rannikko	6	6	0	6
Kotipalvelu-kurssi	28.4.2012 ja 5.5.2012	10	Kempele	14	9	5	14
Työelämään!	28.5.2012	8	Tyrnävä	80	35	45	80
Yritystä!	29.5.2012	5	Liminka	8	4	4	8
Työelämään!	3.-23.4.2012	10	Vaala	36	17	19	36
Työelämään!	16.5.2012	10	Liminka	32	14	18	32
Työelämään!	15.5.2012	10	Liminka	103	63	40	103
Yritystä!	21.4.2012	10	Rannikko	20	13	7	20
Työelämään!	25.8.2012	10	Rannikko	47	17	30	47
Yritystä!	4.-25.8.2012	10	Haapajärvi	5	3	2	2
Asiakaspalvelun kulmakivet	22.-23.9.2012	5	Liminka	10	9	1	10
Yritysohjaajien palaute ja ideointi paja	4.-5.10.2012	10	Vuokatti	6	0	0	0
EA1	6.-7.11.2012	10	Liminka	4	0	4	4

Hätäensiapu	1.11.2012	5	Muhos	13	11	2	13
Hätäensiapu	6.11.2012	5	Muhos	17	15	2	17
Yritystä!	7.11.-	10	Vihanti	8	6	2	8
	12.12.2012						
Työelämään!	12.-13.6.2012	10	Ylivieska	11	10	1	11
Työelämään!	30.11.-	10	Taivalkoski	11	8	3	11
	1.12.2012						
Kotipalvelu	22.-	10	Oulu/Muhos	30	23	7	30
	24.11.2012						
Yritystä!	11.-	10	Liminka	6	2	4	6
	12.12.2012						
Yhteensä			29	705	388	317	705

Vuoden 2013 maksatuksien mukaan toteutettiin 35 koulutusta.

Koulutuksen nimi	Ajankohta	Kesto	Paikkakunta	Osallistujat	Tyttöjä	Poikia	Koulutuksen läpäisseet
Yön yli yrittäjäksi!	9-10.11.2012	10	Vaala	8	7	1	8
Yritystä!	11.12.2012	10	Liminka	6	2	4	6
Työt alkavat ja hätäensiapu	1-2.2.2013	10	Rannikko	38	34	4	38
Kotipalvelu	12.1.2013	10	Muhos	14	12	2	14
Työelämään!	18.2.2013	10	Muhos	114	56	58	114
Yritystä!	15.-16.3.2013	10	Muhos/Tyrnävä	21	18	3	21
Eläintenhoitokurssi	22.-28.2.2013	10	Tyrnävä	6	5	1	6
Työelämään!	17.12.2012	10	Tyrnävä	90	46	44	90
Hygieniapassikoulutus	28.2.,12.3.	10	Vihanti	5	5	0	5
Työelämään!	22.-23.2.2013	10	Taivalkoski	11	8	3	11
Hygieniapassikoulutus	6.4.2013	10	Kliminki	15	11	4	14
Hygieniapassikoulutus	26.4.,7.5.2013	10	Taivalkoski	29	24	5	28
Hygieniapassikoulutus	27.4.2013	10	Muhos	33	30	3	33
Hygieniapassikoulutus	11.5.2013	10	Muhos	41	34	7	41
Yritystä!	5.-6.4.2012	10	Taivalkoski	14	12	2	14
Työelämään!	4.4.2013	10	Kliminki	70	25	45	64
Kotipalvelukurssi	5.-7.6.2013	10	Oulu	17	17	0	17
Yritystä!	2.5.2013	10	Oulu	24	11	13	24
Pihatyökurssi	24.-26.5.2013	10	Oulu	16	10	6	15
Työelämään!	29.5.2013	10	Vihanti	31	17	14	31
Yritystä!	20.4.2013	10	Rannikko	9	9	0	9
Työelämään!	27-28.5.2013	10	Vaala	40	19	21	40
Hygieniapassikoulutus	4.5.2013	10	Liminka	4	4	0	4
Työelämään!	22.2.-17.5.	10	Utajärvi	71	39	32	32
Työelämään!	23.-24.5.2013	10	Kempele	201	86	115	201

Hygieniapassi-koulutus	20.4.2013	10	Oulainen/Merijärvi	24	22	2	24
Kotipalvelukurssi	15-16.4,29.4.	10	Oulainen	4	4	0	4
Eläintenhoitokurssi	9-10.5.2013	10	Vaala	5	4	1	5
Työpalvelukurssi	29.4.-13.5.	10	Siikajoki	11	10	1	10
EA-koulutus	5-6.4.2013	10	Haapavesi/Merijärvi	12	12	0	12
Koiranhoito ja Yritystä!	4-7.6.2013	20	Siikajoki	5	5	0	5
Työelämään!	23.5.2013	10	Siikajoki	19	13	6	19
Työpalvelukurssi	15-16.4.2013	10	Haapavesi	14	14	0	14
Työelämään!	19.9.2013	10	Merijärvi	19	10	9	19
Työelämään!	5.9.2013	10	Tyrnävä	63	29	34	63
Yhteensä			35	1104	664	440	1055
Vuodet 2012 ja 2013 yhteensä				1809	1052	757	1760

Vuonna 2014 järjestetyt koulutukset, joita oli 14 kpl.

Koulutuksen nimi	Ajankohta	Kesto	Paikkakunta	Osallistujat	Tyttöjä	Poikia	Koulutuksen läpäisseet
Yritystä!	14.10-12.11.2013	10	Vaala	118	54	64	118
Työelämään!	17.12.2013	10	Vaala	46	22	24	46
Työelämään!	2-3.9.2013	10	Ylivieska	174	89	85	174
Työelämään!	17.12.2013	10	Tyrnävä	67	38	29	56
Yritystä!	18.12.2013	10	Tyrnävä	14	6	8	14
Yritystä!	21.2-21.3.14	10	Liminka	19	11	8	19
Yritystä!	31.3.-9.4.2014	10	Ylivieska	26	9	17	26
Työelämään!	28-29.4.2014	10	Liminka	143	78	65	143
Työelämään! ja Yritystä!	30.1.-10.4.2014	20	Kuusamo	324	164	160	324
Yritystä!	20.5-28.6.14	10	Merijärvi	20	11	9	20
Hygieniapassi-koulutus	4-5.2.2014	10	Haapajärvi	31	23	8	30
Työelämään! ja Yritystä!	20-26.5.2014	20	Oulu	37	18	19	37
Yritystä!	18-29.10.2014	10	Oulainen	8	8	0	8
Työelämään!	15.12.2014	10	Tyrnävä	103	43	60	103
Yhteensä			14	1130	574	556	1118
Vuodet 2012 - 2014 yhteensä			78	2939	1626	1313	2878

Kaikki koulutukset eivät onnistuneet tai toteutuneet hankepäätöksen mukaisesti. Alla olevaan taulukkoon on koottu kurseja ja koulutuksia jotka eivät toteutuneetkaan tai jäivät hankkeen tuloksista pois.

Koulutuksen nimi	Ajankohta	Paikkakunta	syy peruuntumiselle/muutoksille
Työelämään! ja Yritystä!-kurssi	5.5.-29.5.2012	Haapajärvi	siirto syksylle 2012
Pihatyökurssi	5.5.-26.5.2012	Muhos	Ennakoilmoittautuneita liian vähän
Työelämään! ja Yritystä!-kurssi	18-19-6-2012	Utajärvi	Ennakoilmoittautuneita liian vähän
Hätäensiapu ja työ- turvallisuuskoulutus	17.3.2012	Vaala	Ennakoilmoittautuneita liian vähän
Hevosyrittäjäkurssi	5.-26.5.2012	Vaala	Tarjousehdotusta muokkailtu, mutta jäi toteuttamatta liian suuren kustannusarvion vuoksi
Kakunteko-yritys	28.4.- 12.5.2012	Vaala	Tarjousehdotusta muokkailtu, mutta jäi toteuttamatta liian suuren kustannusarvion vuoksi
Työelämään!	1.10.2012	Oulainen	Koulutustilaisuus pidetty, mutta raportointi puutteellinen
Yritystä!	19.9.- 3.10.2012	Tyrnävä	Siirto keväälle 2013
Yritysohjaajakoulutus	lokakuu 2012	Oulu	Ennakoilmoittautuneita liian vähän
Hygieniaosaamiskoulutus	27.4.2013	Kempele	Tarjousehdotus jätetty, mutta kurssia ei lähdetty toteuttamaan
Työelämään!	20.-29.5.2013	Liminka	Toimihenkilön vaihtumisen vuoksi ja koulun aikataulujen vaihdoksien vuoksi päädytty perumaan koulutus
Lastenhoitokurssi	11-18.3.2013	Oulainen	Ennakoilmoittautuneita liian vähän
Kotipalvelukurssi	11.-18.2.2013	Oulainen	siirto huhtikuulle 2013
Yritystä!	15.6.2013	Oulu	osallistujat yhdistetty 2.5.2013 olleelle kurssille
Työelämän pelisäännöt	25.-28.2.2013	Taivalkoski	yhdistetty Työelämään!-koulutukseen
Lastenhoitokurssi	3-5.6.2013	Taivalkoski	Ennakoilmoittautuneita liian vähän
Kotityökurssi	30.4.- 21.5.2013	Tyrnävä	Ennakoilmoittautuneita liian vähän
Mikä on permakulttuuri?	8-9.6.2013	Vaala	Ennakoilmoittautuneita liian vähän
Työelämään!	17.4-8.5.2013	Vihanti	Ennakoilmoittautuneita liian vähän
Yritystä!	26.5.2013	Vihanti	Ennakoilmoittautuneita liian vähän, kokeiltiin yhdistää syksyllä Siikajoen kanssa yhdeksi koulutukseksi
Hygieniapassikoulutus	23.2.2014	Oulu	Tarjouslomake jätetty, mutta suunnitelmat muuttuneet ja tätä koulutusta ei toteutettu hankkeen kautta
Työelämään!	20-21.5.2013	Ylivieska	Toimihenkilön vaihtumisen vuoksi ja koulun aikataulujen vuoksi siirrettiin koulutuksen ajankohta syksylle.
Hätäensiapu	20.9.- 11.10.2013	Taivalkoski	Ennakoilmoittautuneita liian vähän
Koiranhoitokurssi	9-29-9-2013	Utajärvi	Ennakoilmoittautuneita liian vähän
Yritystä!	4.-5.4.2014	Muhos	Ennakoilmoittautuneita liian vähän
Yritystä!	2.1.-30.4.2014	Rannikko	Osallistujia liian vähän, mutta pidetty pienemmälle porukalle ja täten ei mukana tilastoinnissa
Työpalvelukurssi	24.4.- 15.5.2014	Siikajoki	Ennakoilmoittautuneita liian vähän
Yritystä!	5.4.2014	Siikajoki	Ennakoilmoittautuneita liian vähän
Työelämään!	28-29.3.2014	Taivalkoski	Tarjouslomake jätetty, mutta suunnitelmat muuttuneet ja tätä koulutusta ei lähdetty toteuttamaan.
Työelämään!	22.2.2014	Vihanti	Ennakoilmoittautuneita liian vähän
Yritystä!	11.10.2014	Vihanti	Ennakoilmoittautuneita liian vähän

Suurin osa koulutusten peruuntumisista johtui ennakoilmoittautuneiden vähyden vuoksi. Hankkeen ohjausryhmä linjasi, että hankkeen kautta toteutuneisiin koulutuksiin täytyi olla vähintään 6 ennakkoon ilmoittautunutta, jotta syntyy nuorten välistä keskustelua ja kokemusten vaihtoa ja täten koulustilaisuuksista saadaan mielekkäämpiä koulutettaville ja kouluttajille.

Joitain kursseja oli suunniteltu, mutta erilaisten esim. paikkakunnan toisen tapahtuman päällekkäisyyden vuoksi on koulutustapahtuma peruttu tai siirretty toiseen ajankohtaan.

g. kustannukset ja rahoitus

Hankkeen kustannusarvio ja toteutuminen (arvio, lopulliset kustannukset varmistuvat myöhemmin):

	Hyväksytyt kustannukset	Haetut kustannukset	Erotus
Palkkauskulut ja palkkiot	68766,29	68059,73	-706,56
Ostopalvelut	72302,32	72302,32	0
Kotimaan matkakulut	5744,53	5534,04	-210,49
Muut kustannukset	5506,86	5533,66	+26,80
Kokonaiskustannukset	152320	151429,80	-890,20

Taulukosta puuttuu elokuussa 2015 haettavat vuoden 2014 lomarahakulut.

Hankkeen rahoitus koostui:

EU-osuus	61689,60
Valtion osuus	75398,40
Julkinen rahoitus yhteensä	137088,00
Yksityinen rahoitus (10%)	15232,00
Kokonaisrahoitus	152320,00

Yksityinen rahoitus (10%) koostui Oulun 4H-piirin (Suomen 4H-liitto 1.1.2014-) omarahoituksesta ja 4H-yhdistyksien maksamista yksityisrahoitusosuuksista (200€/vuosi).

h. Raportointi ja seuranta (kokoukset, ohjausryhmätyöskentely)

TOIMEKSI! –hankkeeseen osallistuvat 4H-yhdistykset ovat raportoineet paikkakunnallaan tapahtuvasta toiminnasta TOIMEKSI! –hankkeen yritysneuvojalle, joka on koonnut tilastot. Hankkeen toiminnasta on raportoitu ohjausryhmälle kokouksissa ja rahoittajaviranomaiselle (Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus) päätöksen ohjeiden mukaisesti. Hankkeen ohjausryhmä on seurannut hankkeen etene mistä ja ohjannut työntekijöitä, hankkeen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Toimeksi! - nuorten yrittäjyys-hankkeen ohjausryhmän varsinaisia jäseniä ovat olleet Tanja Häyrynen (ELY-keskus), Kirsi Anttila (Pohjois-Pohjanmaan yrittäjät), Maria Isolahti (Suomen 4H-liitto), Heikki Keränen (YES-keskus), Heli Kylli (Kempeleen 4H-yhdistys) ja Riikka Mannila (Rannikon 4H-yhdistys). Ohjausryhmän sihteerinä on toiminut Miia Konttinen (Suomen 4H-liitto). Ohjausryhmän varajäseniksi on nimetty Sari Reinikainen-Laine (Pohjois-Pohjanmaan yrittäjät), Jukka Saarela (YES-keskus) ja Maarit Kokkonen (Tyrnävän 4H-yhdistys).

Ohjausryhmä kokoontui hankkeen aikana vuonna 2012 kaksi kertaa (2.2.2012 ja 3.5.2012), 2013 kokoontumisia oli kolme kertaa (19.2.2013, 10.9.2013 ja 3.12.2013), vuonna 2014 kolme kokoontumista (14.3.2014, 29.9.2014 ja 9.12.2014) ja vuonna 2015 pidettiin vielä hankkeen viimeinen lopetuskokous (5.2.2015).

Paikkakunnille kootut tiimit jatkavat toimintaansa hankkeen jälkeen suunnittelemalla paikkakuntien tarpeiden mukaisia tempauksia tai yhteistyötapahtumia edistämään nuorten yrittäjyyttä.

Tiimien osallistujatahot muuttuvat aina tapaamisen aiheen ja asian mukaan, alla lueteltu tiimien kokoonpanoja paikkakunnittain (2014):

HAAPAJÄRVI: Tiina Pietikäinen, Anna-Liisa Pennanen, Sirkka Kumpula, Juha Perttula, Pasi Leppänen, Jyrki Niinikoski, Ulla Myllylahti, Anne Harmaala, Roosa Herrala ja Aila Ruotsalainen.

HAAPAVESI: Marika Ainassaari, Opo ja Tuija Metsäharju, toiminnanjohtaja.

KEMPELE: Pentti Rautakoski, Kempeleen kunta, Tapio Pudas, OSAO, Outi Tuomivaara, Kempeleen 4H-yhdistys ja Kempeleen kunta ja Heli Kylli, toiminnanjohtaja

KIIMINKI: Alexander Bolszak, Opo, Pasi Timonen, Rehtori, Meri Hirvonen, Opinnonohjaaja, Tuula Okkonen, opinnonohjaaja, Antti Huhtala, toiminnanohjaaja, Kirsi Saarela, Kiimingin 4H-yhdistys ja Anne Huhtala, toiminnanjohtaja

KUUSAMO: Susanna Auvinen, Opo, Kati Savolainen, opo, Sari Tyynelä, nuorisotoimi, Anna Tyystälä, Elise Ylitalo ja Sirpa Murtovaara, toiminnanjohtaja

LIMINKA: Arja Vesa, opinto-ohjaaja Liminganlahden yhtenäiskoulu, Anne Pekkala, opinto-ohjaaja Liminganlahden yhtenäiskoulu, Hannu Tuikkala, vastaava työpajaohjaaja, Janne Nevala, kirjasto- ja kulttuurijohtaja, Raija Palsa, nuorisosihteeri, Antti-Juhani Kannisto, nuorisovaltuuston edustaja, Miia Marjanen, yrityspalvelukoordinaattori, Jaana Hiltunen, Limingan 4H-hallituksen edustaja ja yrittäjä, Pasi Kalliokoski, Limingan 4H-hallituksen edustaja ja Heli Hietala, Limingan 4H-yhdistyksen toiminnanjohtaja

MERIJÄRVI: Taina Palola, Opo, Antti Nikula, Opo, Jari Ylikulju, opo, Leila Saukko, Ulla Nivala, Tuija Hurme, Tiina Rinne, Marja-Liisa Nivala, Hannele Saukko, Liisa Nivala, Arja Härö, Mirja Saukko ja Tiina Yppärilä, toiminnanjohtaja

MUHOS: Arja Kolu-Korhonen, työsuunnittelija Muhoksen kunta, Helena Leskelä, opinto-ohjaaja Muhoksen lukio, Heikki Keränen, YES Oulu/OSEKK, Ville Leinonen, Muhoksen yrittäjät ry, Kyösti Honkala, kehittämispäällikkö Muhoksen kunta, Timo Mikkonen, opinto-ohjaaja OSAO ja Kirsi Pajala, toiminnanjohtaja Muhoksen 4H-yhdistys

OULAINEN: Ritva Raetsaari, Yrittäjäyhdistyksen varapuheenjohtaja, Tuija Vainionpää, Lehtori, Yläkoulu, opintojenohjaus, kotitalous, Reijo Hakala, Elinkeinojohtaja, Oulaisten kaupunki, Voitto Sorvoja, Rehtori Yläkoulu/Lukio ja Marjo-Riitta Rytinki, toiminnanjohtaja

OULU: Sisko Kärki, Oulun yrittäjät ry/Siivittäjä Oy, Helena Vikstedt, BusinessOulu, Jussi Riikonen, Oulun yrittäjät ry, Anneli Koistinen, Oulun nuorisosiainkeskus ja Marjut Kauppinen, Oulun 4H-yhdistys

TAIVALKOSKI: Mika Kolehmainen, Yritysasiamies , Pekka Vääräniemi, Yrittäjäjärjestön puheenjohtaja, Maria Taivalkoski, Yrittäjä, Pirkko Tyni, Yrittäjä ja Mikko Karjalainen, toiminnanjohtaja

TYRNÄVÄ: Tuomas Lohi, kunnanjohtaja (Pj) , Sanna Mathlin, Työ- ja elinkeinosuunnittelija (sihteeri) , Tauno Bräysy, Antti Kempainen, Jari Matinoli, Tauno Uitto, Vesa Ylitalo, Annukka Suotula, Martti Kimpimäki, Maria Rahko ja Maarit Laurila, toiminnanjohtaja

UTAJÄRVI: Päivi Kauppi, Utajärven kunnan hyvinvointivastaava, Gunnar Göransson, Utajärven Yrittäjähdistyksen pj., Aulikki Piirainen, Utajärven koulu, opo, Jukka Grip, Nuoriso- ja liikuntatoimi, yrittäjä, Anita Autio, Hyvinvointitalon vastaava ohjaaja ja Riikka Juntunen/Johanna Huovinen, toiminnanjohtaja

VAALA: Tytti Määttä, kunnanjohtaja, Veijo Rautiainen, yritysasiainjohtaja, Reijo Anttila, yrittäjä, Pertti Haataja, opinto-ohjaaja ja Mari Korhonen, 4H-toiminnanohjaaja

VIHANTI, RANNIKKO JA SIIKAJOKI: Risto Pietilä, elinkeinojohtaja, Raahen seudun yrityspalvelut, Kaisa Tuomi, kunnanjohtaja, Mauri Järnström, opinto-ohjaaja, Katariina Vehviläinen, opinto-ohjaaja, Tuomas Parttimaa, Siikajoen yrittäjähdistys, Birgitta Lahti, Siikajoen etsivä nuorisotyöntekijä, Päivi Kivelä, opinto-ohjaaja, Rauno Pitkänen, Vihannin yrittäjähdistys, Anniina Eskola, Vihannin etsivä nuorisotyöntekijä, Päivi Myllylä, Raahen etsivä nuorisotyöntekijä, Pauliina Hentilä, opinto-ohjaaja, Niina Kaikkonen, opinto-ohjaaja, Kari Karjalainen, Raahen kaupunginjohtaja, Mirja Mertala, Vihannin 4H-yhdistyksen toiminnanjohtaja, Riikka Mannila, Rannikon 4H-yhdistyksen toiminnanjohtaja ja Elina Tuomaala, Siikajoen 4H- toiminnanjohtaja

YLIVIESKA: Tapio Koistinaho, Ylivieskan kaupunki ja Myllysäätö, yrittäjä Musta Lammas kOy, Anna-Maija Virtanen, Ylivieskan yläkoulu, Pekka Ahveninen, Ylivieskan lukio, Jukka Saarela, jedu ja JESS-Keskus, Antti Rantala, Ylivieskan yrittäjät, Jari Halme, ammattikorkeakoulu, sähkötekniikan linja ja rotaryt, Henna Väätäinen, ytek, Juhani Pihlajamaa, masva –hanke ja Johanna Kaasinen, toiminnanjohtaja

i. Toteutusolehdukset ja riskit

Hankkeen toimintojen vakiinnuttaminen paikkakunnille on luonut uusia yhteistyöverkostoja ja toimintoja. Uusien verkostojen ylläpitäminen vaatii hankkeenkin jälkeen paikkakunnilla ponnisteluja.

Hankkeen toteutuksen riskinä on ollut sopivien yhteistyökumppaneiden löytäminen paikkakunnalta. Yhteistyön sujuminen on vähentänyt hankkeen toteutuksen riskiä merkittävästi. Esimerkiksi yhteistyö koulujen kanssa on tuonut mahdolliseksi toteuttaa koulutuksia ennen TET-harjoittelujaksoja. Riskinä hankkeen toteutuksessa on ollut nuorten kiinnostuksen puute tarjottuja koulutuksia kohtaan.

Yleisesti mukana olevien 4H-yhdistysten toiminnanjohtajat olivat innostuneita hankkeen tuomista mahdollisuuksista ja he toteuttivatkin paikkakunnillaan Toimeksi!-nuorten yrittäjyys-hankkeen tavoitteita. Joillakin paikkakunnilla toiminnanjohtajat eivät innostuneet tai kokivat hankalaksi koota tiimiä

tai kesätyönantajarekisteriä. Ongelmia tiimien toteuttamiseen oli, kun paikkakunnilla tiimejä koostuu jo monen eri aiheen ympärillä ja uudelle tiimille ei löydy aikaa tai kiinnostusta.

Joillakin paikkakunnilla yrittäjät ovat kokeneet hankkeen toiminnan hankaloittavan heidän omaa yritystoimintaansa eivätkä he ole halunneet osallistua esimerkiksi yrittäjyystiimin toimintaan.

4.3. Yhteistyökumppanit

TOIMEKSI! – Nuorten yrittäjyys Hankkeen yhteistyökumppaneita:

- 4H-yhdistykset ja kunnat:

Muhos, Tyrnävä, Rannikko (Raahe), Siikajoki, Siikalatva, Oulainen, Merijärvi, Haapavesi, Ylivieska, Kempele, Taivalkoski, Oulu (Oulu, Oulunsalo, Ylikiiminki), Kiiminki, Utajärvi, Vaala, Haapajärvi, Liminka, Vihanti ja Kuusamo

- Pohjois-Pohjanmaan yrittäjät
- YES-keskus
- BusinessOulu
- OSAO
- Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus

4.4. Hankkeen tulokset ja vaikutukset

Toimeksi! – nuorten yrittäjyys Hankkeen aikana nuorten yrittäjyyskasvatus on näkynyt keskusteluissa enemmän ja positiivisesta näkökulmasta kuin aiemmin. Hankkeen myötä yrittäjyyskasvatus on tullut konkreettisemmaksi ja nuorille on luotu mahdollisuuksia harjoitella yrityksen perustamista käytännössä. Yhteistyö kuntien yritysneuvonnan, 4H-yhdistysten ja koulujen välillä on lisääntynyt. Monella paikkakunnalla nuoret kesätyöntekijät ovat saaneet perustiedon työelämän säännöistä ja ovat aiempaa tietoisempia velvollisuuksistaan ja oikeuksistaan työntekijöinä. Paikkakuntien yritystiimit jatkavat toimintaansa parhaiten paikkakunnalle sopivin kokoonpanoin ja aihein.

Hankkeen aikana on palautetta otettu vastaan sähköpostikyselyillä, kasvatusten tapahtuvissa haastatteluissa ja hankkeen loppupuolella tehtiin sähköinen palautekysely Survey Monkey –ohjelmalla. Palautekyselyyn tuli vastauksia 17 kappaletta.

Palautekyselyyn vastanneiden mielestä kolmannen sektorin, koulujen ja viranomaisten yhteistyö nuorten yrittäjyyskasvatuksen edistämiseksi vahvistui hankkeen aikana. Palautekyselyssä oli kommentoitu, että yrittäjämönteinen ilmapiiri on parantunut ja että hanke on ollut yksi hyvä ponnahduslauta lähteä rakentamaan yhteistyötä sellaisten tahojen kanssa, joiden kanssa ei ole aiemmin ollut yhteistyötä paikkakunnalla. Nuorten yrittäjyystiimien toiminnan aktiivisuus vaihteli paikkakunnittain. Parhaimmillaan tiimiin saatiin koottua kaikki ne tahot, jota toimivat nuorten yrittäjyys- ja työelämäkasvatuksen parissa. Muutamit tiimit tarttuivat käytännön toimiin ja suunnittelivat oman paikkakuntansa yrittäjyyskasvatuskokonaisuuden ja aikatauluttivat toiminnan vuositason.

Kontaktien luomiseen on hanke tuonut rohkaisua ja ”kättä pitempää”. Kolmannen sektorin lähtyminen kunnan kanssa on tuonut uusia mahdollisuuksia. Hankkeen kautta ovat yhdistykset saaneet

myös tukea ja osaamista nuorten yrittäjyyden edistämiseen. Nuorten yrittäjyyteen ei ole joka paikkakunnalla ennen panostettu, mutta monen tahon yhteistyö on tuonut erilaiset mahdollisuudet edistää ja toteuttaa paikkakunnilla nuorten yrittäjyyttä. Hankkeen saama palaute on pääasiassa positiivista ja kiitettävää. Koulutuksien järjestäminen oli helppoa eritoten niillä paikkakunnilla missä yhteistyö koulujen kanssa sujui.

Hanketta kiiteltiin siitä, että hanke toi mahdollisuuden myös kouluttaa sellaisilla paikkakunnilla nuoria, missä ei muuten olisi ollut mahdollisuutta tarjota vastaavia koulutuksia. Hankaluutena osa koki, että hankkeen tarjouslomakkeet olivat työläitä ja ohjeistusta ei saanut tarpeeksi. Toiset kokivat ”paperityöt” helpoiksi, koska muutamalla raportilla hoitui kaikki tarvittava ja yhdistyksille ei jäänyt hallinnointivastuuta hankkeen kokonaisuudesta.

Palautteiden mukaan hanke koettiin hyväksi käytännönläheiseksi. Vastanneista 57% tulisivat suosittelemaan hanketta edelleen.

Niillä paikkakunnilla missä yhteistyö alkoi tai jo hyvää yhteistyötä jatkettiin, hankkeen aikana yhteistyö kehittyi jopa niin tiiviiksi, että hankkeen kautta rahoitettujen koulutuksien jälkeen on yhteistyötä jatkettu mm. perustamalla kouluille erikseen yritysluokkia ja nuoret jotka perustavat yrityksen koulussa, jatkavat 4H-harjoitusyrittäjinä kesän aikana.

Esimerkkejä hankkeen aikana syntyneistä nuorten harjoitusyrityksistä:

Harjoitusyrityksen nimi	Toimiala	Paikkakunta/yhteystietoja
TERÄVILLE	Luistimien teroituspalvelu	Liminka, Ville Sääsilahti p.0445795806
FALCONSIGHT	Ilmakuvausta ja nettisivujen tuottaminen	Liminka, Teemu Konttinen p.04408882260 http://falconsight.fi
Arki- ja juhlapalvelu LUMO	kodinhoitoa, lemmikkienhoitoa, leivontaa, catering-palveluja, lastenhoitoa sekä asiointipalvelua ja ulkoiluapua ja myös pihapalvelua	Haapavesi, Sonja Hautala p.0415441751, sonja.hautala(a)hotmail.com
Eaglesaur Studios	kännykkäpelejä	Haapavesi, Mikael ja Jaakko Luukkonen
PIHAPALVELU Hyvä	Maalaus ja pihanhoitopalveluja yksityisille ja myös yrityksille!	Liminka, Aleks Hyytinen p.0451144383 ja Teemu Vähäkangas p.0442903048, pihapalveluhyva(a)outlook.com
Muksufriend	luotettavaa apua lastenhoitoon	Muhos, Sarita Parviainen p.0465685799

Lisää nuorten harjoitusyrityksiä yrityksiä löytyy esim. <http://yritys.4h.fi/yritykset/>

Tavoitteena oli kerätä jokaiselle mukana olevalle paikkakunnalle kesätyönantajarekisterit. Kesätyönantajarekistereihin on ollut koottuna paikkakunnilla tarjolla olevat kesätyöpaikat tai vaikka TET-harjoittelupaikkoja.

Kesätyörekisterit löytyvät seuraavilta paikkakunnilta: Haapajärvi, Haapavesi, Kempele, [Kiiminki](#), [Lieminka](#), [Merijärvi](#), [Muhos](#), [Oulu](#), [Oulainen](#), [Rannikko](#), [Siikajoki](#), [Siikalatva](#), [Taivalkoski](#), [Tyrnävä](#), [Utajärvi](#), [Vaala](#), [Vihanti](#) ja [Ylivieska](#)

5. Esitykset jatkotoimenpiteiksi

Nuorten yrittäjyys ja innostus yrittäjyyttä kohtaan on hankkeen myötä paikkakunnilla lisääntynyt, nyt pitäisi löytää lisää työkaluja ja toimia, jotta sama innostus ja kiinnostus yrittäjyyttä kohtaan nuorten keskuudessa eivät lopahtaisi. Nuoriin kohdistamalla koulutukset toisivat lisää innostusta ja asenteissa muutosta positiiviseen suuntaan yrittäjyydestä. Hyvät kokemukset hankkeen koulutuksista ja muusta toiminnasta tulee saattaa laajemman toimijajoukon tietoisuuteen. Esimerkiksi leirimuotoinen koulutusviikonloppu voisi olla idea, jota voitaisiin kehittää lisää. Kesäyrittäjyyttä kehitetään hankkeen jälkeen saatujen kokemusten ja palautteiden pohjalta.

Toimeksil- nuorten yrittäjyys hankkeen aikana erottuivat edukseen ne paikkakunnat joilla koulujen yrittäjyyskasvatusta hoitaa henkilö, joka on itsekin innostunut yrittäjyydestä. Ehkä asenteiden muutokseen tarvittavaa työtä pitäisi tulevaisuudessa kohdentaa myös niihin aikuisiin ihmisiin, jotka toimivat lasten ja nuorten kanssa koulussa ja vapaa-aikana.

6. Allekirjoittajat ja päiväys

Ohjausryhmän lausunto hankkeesta

Toimeksil- nuorten yrittäjyys hankke on vastannut ajankohtaisiin tarpeisiin. Ohjausryhmä on tyytyväinen hankkeen tuloksiin, tavoitteet saavutettiin moninkertaisesti. Hanke on tuonut konkreettisia tekoja ja tuloksia paikkakunnilla yrittäjyyden edistämisen saralla. Hankkeen aikana syntyneet uudet toimintamallit ja yhteistyöverkostot hyödyttävät nuorten yrittäjyyskasvatuksen toimijoita myös hankkeen jälkeen esimerkiksi 4H-järjestössä jatkaa Pohjois-Pohjanmaalla kaksi yritys vastaavaa, yrittäjyystiimit kokoontuvat paikkakunnilla ja yhteistyö tiimien ja koulujen välillä jatkuu.

Kesätyöpaikka omasta harjoitusyrittäjätoiminnasta?

Kesätyöpaikan saaminen ilman työkokemusta voi olla vaikeaa. Kuitenkin olisi tärkeää, että jokainen nuori saisi kokemusta työnteosta ja työelämästä. Harjoitusyrittäjätoiminta voi olla yksi vaihtoehto kokeilla työelämää ja ehkä rohkaista nuorta oikeaksi yrittäjäksi tulevaisuudessa.

Kesäyrittäjyydessä nuori pääsee tekemään oman liikeideansa pohjalta sitä mikä ei ole valmiiksi ulkopuolelta määrättyä, vaan nuori on itse itsensä johtaja. Nuori asettaa omat tavoitteensa ja täten nuori ottaa vastuun omasta itsestään ja toiminnastaan.

Erilaisia malleja ja toimintatapoja löytyy jo eri paikkakunnilta. mm. Oulussa on pilotoitu (kesästä 2014-) kesätyösetelin vaihtoehtoista käyttöä nuoren omassa yrittäjätoiminnassa.

Kuusamossa (vuonna 2014 pilotointi) on paikallisen 4H-yhdistyksen kautta järjestetty erilaisia työelämän koulutuksia keväällä yläkoulu- ja toisen asteen opiskelijoille. Näistä nuorista yrittäjyydestä kiinnostuneet kerättiin yhteen ja heidät koulutettiin yrityskursseilla. Yrityskoulutuksessa nuorten kanssa hiottiin jokaisen omaa liikeideaa ja strategiaa. Etsittiin yritysohjaajat jokaiselle nuorelle ja tarvittaessa nuori koulutettiin erilaisilla lisäkoulutuksilla (mm. hygieniapassi) ja harjoitusyrittäjätoimintaa käynnistettiin. Kunnan rahoitusta nuori sai yrittäjätoimintansa käynnistettyä ja syksyllä nuoren toimittua toimintakertomuksen 4H-yhdistykselle sai nuori toisen puoliskon kunnan myöntämää kesätyöyrittäjärahoituksesta.

Esimerkkimalli 4H-harjoitusyrittäjätoiminnasta kesätyönä:

- 4H-yhdistyksen **toiminnanjohtaja** esittelee 4H-harjoitusyrittäjätoimintaa vaihtoehtona perinteiselle kesätyölle esim. kunnan yritysasiainjohtajalle tai mahdollisille yhteistyökumppaneille.
- Etsitään paikkakunnalta mahdolliset yhteistyökumppanit ja sovitaan tulevista kustannuksista ja pelisäännöistä yhdessä toteuttajien kanssa.
- Sovitaan nuorille pidettävistä koulutuspäivistä ja markkinoidaan nuorille mahdollisuudesta.
- Hankitaan ilmoittautuneille nuorille tarvittavat materiaalit kurssille.
- Etsitään mahdollisia yritysohjaajia ja järjestetään tarvittaessa yritysohjaajille perehdytyskoulutus.
- Tukee ja on apuna nuorelle ja yritysohjaajalle, jotta nuoren innostus yrittäjätoiminnasta säilyy tulevaisuuteen 😊
- Huolehtii tarvittavista sopimuksista ja raportoinneista.

- **Nuori** tekee päätöksen lähteä kokeilemaan yrittäjätoimintaa.
- Nuori hakeutuu 4H-yhdistyksen järjestämälle yrityskurssille. Yrityskurssilla ideoidaan jokaiselle oma harjoitusyrittäjätoiminnan toimiala ja idea. Ideasta tehdään suunnitelma ja sitä kehitellään aikuisen ohjaajan opastuksella kurssin aikana.
- Etsitään sopiva yritysohjaaja ja solmitaan hänen kanssaan sopimus.
- Laaditaan liiketoimintasuunnitelma joka sisältää mm. kannatuslaskelmat ja aikataulutukset.
- Solmitaan 4H-yhdistyksen kanssa perustamisilmoitus yrittäjätoiminnan aloittamisesta.
- Aloitetaan yrittäjätoiminta ja hankitaan tarvittaessa Y-tunnus www.yti.fi

- Pidetään kirjanpitoa yritystoiminnasta.
- Nuorelle hankitaan tarvittaessa nollaverokortti (0%, kun arvioidut tulot ovat korkeintaan 1180€/vuosi 2014) Pienimuotoisesta yritystoiminnasta ei tarvitse maksaa arvonlisäveroa (liikenvaihto alle 8500€/vuosi 2014) www.vero.fi TAI solmitaan laskutussopimus esim. www.eezy.fi kautta.
- Harjoitusyrityksestä tehdään kesänaikaisesta toiminnasta toimintakertomus ja talousraportti, jotka toimitetaan 4H-yhdistykselle viimeistään 31.12. mennessä.
- Tehdään arviointi yritystoiminnasta ja joko lopetetaan yritystoiminta tai mahdollisesti aloitetaan uusi toimintavuosi.
- Veroilmoitukseen ilmoitetaan harjoitusyrityksen tulos TAI jos on Y-tunnus, niin ilmoitus tehdään elinkeinotoiminnan veroilmoitukseen

